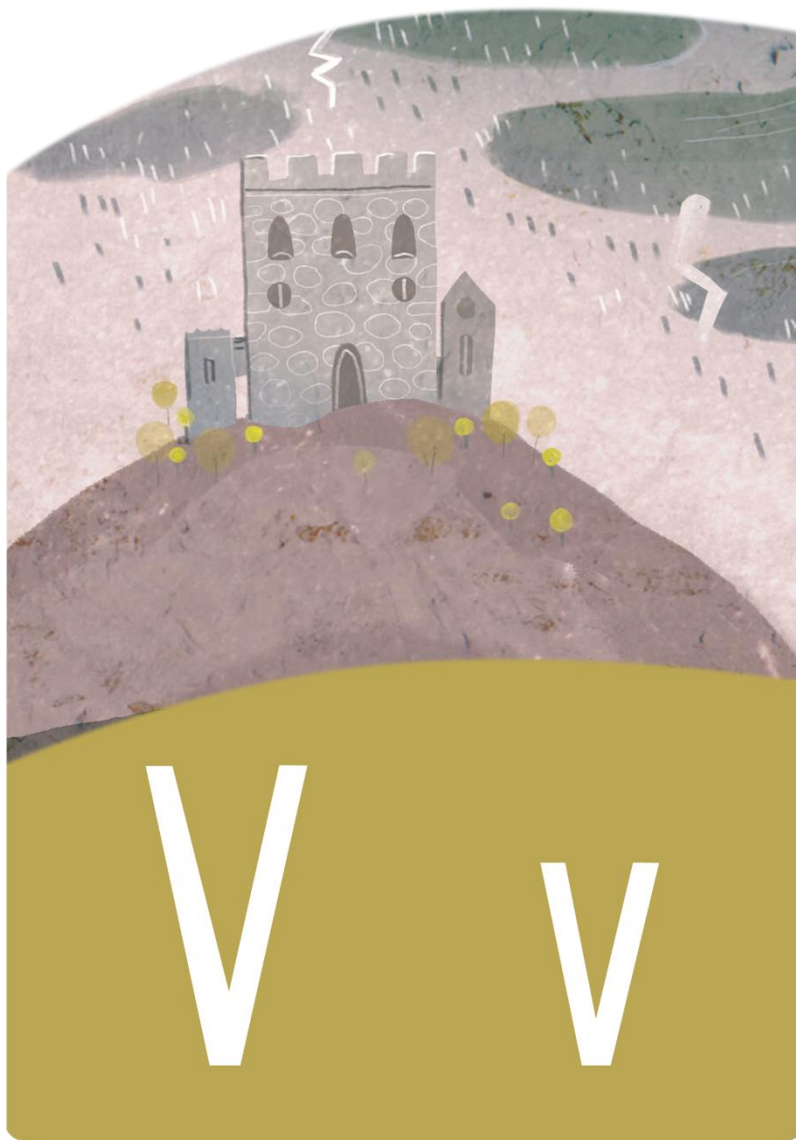

V-kuckó

Mondogassuk előbb lassan, jól artikulálva, majd gyorsulva:

- vavá-vevé-viví-vovó-vavá-vevé-viví-vovó...
- favá-fevé-fiví-fovó-favá-fevé-fiví-fovó...
- avva-evve-ivvi-üvvü-avva-evve-ivvi-üvvü...

Ejtsük tisztán a következő szósortokat, majd mondjunk egy-egy szósort gyorsabban, nyelvgyötrőként:

- var, vár, ver, vér
- Vili, Vali, Viki, Vica
- evvel, avval, szívvvel, savval

Felelgető

Páronként forduljanak szembe egymással a gyerekek, és felelgetve mondják az alábbi párbeszédet. Tiszta ejtéssel, nyugodt tempóban, majd ismételve és gyorsítva a tempót:

– Vajat vettem.	– Vizet vittem.
– Virágot vettem.	– Vázába tettem.
– Varjút láttam.	– Vasat vágtam.
– Várost jártam.	– Várat másztam.

Feleljenek a gyerekek erre a mondatfélre is:

- Enyém a vár,

Valószínűleg sokan ismerik a választ:

- tied a lekvár.

Enyém a vár

Vajon ismerik-e a gyerekek a mondóka játékát is?

Eredetileg olyan helyen játszották, ahol volt egy kis domb vagy kiemelkedés. Ezt helyettesíthette az út menti árok, árokpart is.

A játékosok közül valaki felmegy a magaslatra, és elkiáltja magát:

– Enyém a vár, tied a lekvár!

A többiek is próbálnak fölmenni a várba, de a várúr visszalökdösi őket. Durvulni, rugdosni nem szabad. Akinek sikerül feljutni a várba, az lesz az új várúr, és kezdődik a játék előlről.

Ha nincs a közelben dombocska, és biztosan el akarjuk kerülni a durvulást, játszhatjuk az alábbi szabályok szerint:

A várat egy kb. 2 méter átmérőjű kör jelképezi. Választunk egy várurat, aki beáll a körbe, és elkiáltja magát:

– Enyém a vár, tied a lekvár!

A várba bejutni akarók egyenként állnak ki párviadalra a várúrral. Hogy ki a soron következő bajvívó, azt kiszámolóval vagy sorsvetéssel jelölhetjük ki. A bajvívó belép a várba, és összefogódkodik a várúrral. Aki kitolja, kilöki vagy kibillenti a másikat a körből, úgy, hogy annak mindkét lába kívül van, az a várúr. (Ha mindketten egyszerre kilépnek, kezdődik a küzdelem előlről.) Amikor új várúr kerül a várba, elkiáltja magát:

– Enyém a vár, tied a lekvár!

És a játék folytatódik tovább.

Egyszerre több várat is kijelölhetünk, és több párviadal folyhat egymás mellett, ha tudunk rá figyelni.

Várépítők

Nemcsak azért küzdhetünk, hogy mienk legyen a vár, hanem azért is, hogy felépüljön. Kis csoportokban építsenek a gyerekek várat, amire több lehetőség van:

- Építhetnek építőelemekből: legóból, építőkockákból.

- Készülhet vármakett kartonalapra papírdobozokból és -gurigákból, hullámkartonból, színes papírokból.
- Készülhet terepasztal: lepellet leborítunk egy asztalt. A lepellet alá összegyűrt papírt (reklámújságot, csomagolópapírt stb.) dugdosunk, így alakítva a terepet, amin lehet egy nagyobb kiemelkedés a várnak. A leplet kavicsokkal, kövecskékkel súlyozzuk le, amik tereptárgyak is egyben. A terepen építőköccakkal épületeket, várat; levelekkel, leveles ágakkal növényzetet alakíthatunk.
- Szabadtéren homokvárat is építhetünk, ha megfelelő idő és terep van hozzá. Az udvari, játszótéri homokozó és a közeli vízpart egyaránt szóba jöhet.

Vár és vár

Játsszuk a következő kérdésjátékokat:

Ki a vár V-vel? – Pl.: Valié, Vilié, Veráé, Viktoré, Vicáé, Vendelé...

Mire vár Vali/Vili v-vel? – Pl.: vonatra, villamosra, versenyre, vívóedzésre, vakációra, városnézésre, viharra, ivóvízre, vitorlázásra...

Mi a különbség a kétféle „vár” között? Aki érti, mondjon egy-egy mondatot a „vár” egyik és másik jelentésével!

Olvassuk fel Tóth Ágnes *Várad* című versét! Figyeljék meg a gyerekek, hogy a versben a „vár” szónak melyik alakja szerepel?

Vajon ki vár a versbeszélőre? És ki lehet az, aki beszél? (gyerek? felnőtt?)

Mire vágyik? Mit szeretne nagyon?

Hogyan valósul meg a repülés? Mi adja a vitorlaszárnyakat? Hol vitorlázik?

Tudja-e valaki, mi az a *Várad*? – Ha nem, találjuk ki, mi lehet! Hallgassuk meg a gyerekek válaszait, majd pontosítsunk:

Várad a Nagyvárad nevű város rövid neve. Nagyvárad régen Magyarországhoz tartozott, ma Romániában Bihar megye székhelye, kb. akkora, mint Debrecen. A lakosság kb. negyede magyar, a költő, Tóth Ágnes is Nagyváradon él.

A váradi vár

Eszközigeny: Számítógép, digitális tábla

De mi köze Váradnak a várhoz?

Nagyvárad a nevét is váráról kapta. Neve a régi magyar *várad* (= kis vár) szóból ered. Nézzük meg *A váradi vár* című tankocka képein és videóin, milyen vár állt itt a középkorban (a 15. században), majd később (1617-ben), egészen napjainkig. Az „i” fölött olvashatjuk a kép vagy videórészlet feliratát. A képek kattintással nagyíthatók.

Kattints ide!

A filmek virtuális vagy valós légi felvételek, felülről „repüli körül” a várat a kamera, a mai felvételen a városra is jól ráláthatunk. Így könnyebb elképzelni, mit jelent a két záró versor: „átvitorlázok / Várad felett”.

VERSJÁTÉKOK

Képböngésző

Nézzük meg a nyitó oldalpárt (130–131. o.):

Gyűjtsünk a képről olyan szavakat, amelyek v hanggal kezdődnek, vagy amelyekben v hangot hallunk! – Pl.: vonat, vasút, vár, vihar, villám, vadkörte, völgy, levél, víz (eső).

Vonatozó

Vonatozzunk a *Jön a vonat...* kezdetű mondókéval! Előbb helyben járva, ütemes kar- és lábmozgással (negyed értékenként). Majd egymás mögött sorba állva, karokat az elöl álló vállára téve, ütemes lépésekkel járva a teremben.

Jön a vonat, megy a vonat, ㄩㄩ ㄩㄩ ti-ti-ti-ti ti-ti-ti-ti
váróterem helyén marad. ㄩㄩ ㄩㄩ ti-ti-ti-ti ti-ti-ti-ti

Vízmerítő

Merítsünk vizet a kútból vagy forrásból a *Víz, víz, tiszta víz...* kezdetű mondókéval! Az első sorral mélyre hajolunk, és merítő mozdulatot teszünk. A második sorral ütemesen (negyed értékenként) himbáljuk kezünkben a kannát. A harmadik sorral lehajolunk, és inni adunk a cicának.

Víz, víz, tiszta víz,	□	tá-tá ti-ti-tá
ha nem tiszta, vidd vissza,	□□ □	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá
a kiscica megissza.	□□ □	ti-ti-ti-ti ti-ti-tá

Cserebere

Hányféleképpen lehet kirakni Lackfi János *Cserebere* című versének sorait, ha a sorokat kettévágjuk (háromszótagos félsorokra), és eltüntetünk minden mondatjelző elemet (nagy kezdőbetű, vessző, pont). Az alábbi félsorkészletből gazdálkodva a gyerekek kis csoportokban rakjanak ki egy értelmes versszakot! A félsorokat bármilyen sorrendben felhasználhatják.

A feladat kiadása után tisztázzuk az „álltomban” szóalak jelentését: állva, miközben állok.

vízparton	várrom van
azt látom	álltomban
ágak közt	vadsom van
itt tartom	markomban

A csoportok olvassák fel versszak-megoldásaikat. Majd olvassuk el Lackfi János versét, és keressük meg, miben változott a két versszak. – A „várrom” és „vadsom” szó cserélődött.

A csoportok megtalálták-e ezt a két megoldást?

Mitől furcsa a második versszak? – Hogy kerülhet a várrom a markomba?

Tudják-e a gyerekek, mi az a vadsom? Láttak-e, kóstoltak-e már somot? – A som vadon termő, apró, piros, fanyar gyümölcs.

Erdőkóstoló

Eszközигény: Számítógép, digitális tábla, vadvörte

A vadsomot és vadkörteét nem lehet felcserélni. Mindkettő elég karakteres gyümölcs.

Felismerik-e őket a gyerekek? Húzzák a képeket a megfelelő szóhoz a *Vadsom, vadkörte* című tankockán!

Kattints ide!

Ki az, aki kóstolta már a vadkörteét? Milyen volt az íze? Mi az, ami megkülönbözteti a nemes körtefajtáktól? – A vadkörte igen fanyar gyümölcs, összehúzza a száját. Nem olyan édes, mint a nemes körte, de azért kiváló körtelevest lehet belőle készíteni.

Ha tudunk somot vagy vadkörteét szerezni, vigyük be a gyerekeknek, és kóstolják meg! Íze alapján is hasonlítsák össze a két gyümölcsöt: miben hasonlít, miben különbözik a két íz?

Vadkörte-dal

Olvassák el a gyerekek némán Csukás István *Vadkörte-dal* című versét, és figyeljék meg, mi a vadkörte másik neve! Készüljenek fel a vers „ízes” felolvasására!

Hallgassunk meg néhány gyereket, aki vállalkozik az ízes olvasásra! – A hallgatók véleményezzék, melyik volt a legízesebb! Melyik emlékeztetett a vadkörte ízére?

Mi a vadkörte másik neve? Vajon a „vackor” szó elég ízes-e? Hogyan, mivel fejezi ki a vadkörte fanyar ízét? – A v-c-k-r mássalhangzók együttese is fanyar, összehúzza a száját, különösen a „ck” karcos találkozása.

Mi jut a gyerekek eszébe a vackor szóról? – pl.: vacak, vacak kis gyümölcs

Mi az, amiben hasonló hangok vannak, és vadon él? – Hát a mackó.

Hallottak-e már a gyerekek Vackorról, a pizén pizse kölyökmackóról? Ha nyitottak rá, elolvashatjuk Kormos István Vackort bemutató meséjét, amiben: *Megismerünk egy pizse kölyökmackót, aki mindig elcsavargott az erdőn:*

itt egy kicsit vackort szedett,
vackort, azaz vadon termő
erdei vadkörtét, ahogy
vadon termette az erdő,
ott egy kicsit fára mászott,
le a fáról,
föl a fára,
szagos fűbe heveredett,
barlangba bújt bújócskázva

Kattints ide!

Hangkóstoló

Eszközигény: Számítógép, digitális tábla

Hallgassuk meg a *Hangfelismerő* című tankocka állathangjait, és párosítsuk a hangok nevével!
Sikerül mindet felismerni?

Kattints ide!

Olvassuk fel **Markó Béla** *Gazdagok vagyunk mi* című versének részletét, és figyeljék meg a gyerekek, milyen hangok szerepelnek benne!

Mi az, amit nem hallottunk a tankockán?

Olvassák el a gyerekek némán a verset, és válasszanak ki belőle egy állathangot, amit megpróbálnak utánozni! Felkészülés után egy-egy vállalkozó gyerek mutassa be a hangot, a többiek pedig találják ki, milyen állat szólalhatott meg!

A bemutatók után alakítsunk állatkórust, amiben a különböző állathangok szólalnak meg!

Végül beszéljünk arról, milyen kincsei vannak a versbeszélő családjának! (Aki lehet gyerek vagy felnőtt, és valószínűleg a család nevében beszél.)

Kinek vannak hasonló kincsei otthon? Meséljenek róla a gyerekek!

Vakációkóstoló

Eszközигény: Nagyméretű, papírból kivágott V betű

Mutassunk fel a gyerekeknek egy nagy V betűt (fehér papírból kivágva)! Mi jut róla az eszükbe?
– Hallgassuk meg a válaszaikat, és mindent fogadjunk el, amiben van V-logika! Köztük lehet a győzelem jele, a két ujjal felmutatott V. Ami onnan ered, hogy Victoria a régi korokban (latin mitológiában) a győzelem istennője volt. De eszükbe juthat a VAKÁCIÓ V-je is, ami szintén a „győzelem jele”, hiszen akkor kerül a táblára, amikor végre legyőztünk egy tanévet. Mágnessel vagy gyurmaragasztóval helyezük fel a V-t a táblára!

Ki az, aki nagyon várja már a vakációt?

Mit hoz a vakáció v-vel? Gyűjtsünk a vakációra jellemző v-kezdőbetűs szavakat! – Pl.: víz, vízpart, vitorla, vitorlás hajó, vízibicikli.

Sára és Lóci anyyira várta már a vakációt, hogy a szüleik úgy döntöttek, hamarabb belekóstolnak egy kicsit. Hallgassuk meg, mi hozott a vakációkóstoló!

Olvassuk fel Miklya Luzsányi Mónika *Vakáció előtt* című történetét! Majd beszéljük meg, mit hozott a családnak a vakációkóstoló! Mit kaptak vitorlázás helyett?

Rajzolják le a gyerekek, mit szeretnének csinálni a nyáron! Több lehetőség közül azt válasszák, amire a legjobban vágnak, ami számukra az igazi vakáció!